

Ani pandemie, ani válka. Ekonomiku ničí něco úplně jiného. Šichtařová má strach, jaká další alotrie vláda vymyslí

- CZ24 News | 7. března 2022

ČESKO: Ani pandemie, ani válka sama o sobě nejsou nutnou příčinou inflace. „Pokud by ekonomika byla ponechána sama sobě, nečelila by státním intervencím, kterým se bůhvíproč říká pomoc, nebyl by důvod k razantnímu růstu cen,“ říká pro ParlamentníListy.cz ekonomka Martina Šichtařová. Omezování výroby v největším českém podniku Škoda Auto v souvislosti s válkou na Ukrajině znamená, že hospodářský růst bude mizerný. V horším případě, pokud se situace ještě víc zkomplikuje na nějaké další frontě, budeme zpět v recesi.

V Česku platí od pátku nouzový stav. Denně přicházejí do země tisíce uprchlíků z válkou decimované Ukrajiny. Dva roky byla ekonomika v Evropě i v Česku všelijak přiškrcovaná kvůli pandemii, teď jí zasadila ránu ruská invaze do sousední země. Jak se bude vzpamatovávat z dopadů těchto dvou nepředvídatelných a na sebe takřka navazujících vlivů?

Všimněte si: Pandemie nikdy nekončí z minuty na minutu, ona pomalu odeznívá. Tato pandemie ale z minuty na minutu „skončila“. V tu minutu, kdy došlo k invazi. Takže ona tu pandemie už není? Anebo je, ale vlastně je banální? A nebyla náhodou banální už posledních pár měsíců? Není to náhodou tak, že jen jedna obsese byla vyměněna jinou obsesí?

Cítím silné *déjà vu* březen 2020. Vidím stejnou obsesivní umanutost, stejné tunelové vidění, stejná placebo jako tehdejší celonárodní šití děravých hadrových roušek z nevyhovujících materiálů. Stejnou ochotu v rámci placebo k nouzovému stavu a vzdání se své svéprávnosti.

Co tím máte na mysli?

Jednoho dne invaze skončí. A situace se znormalizuje. Ale i kdyby se po vojenské stránce normalizovala a Ukrajina zůstala ještě dlouho v rozkladu jako třeba Afghánistán, dav si zvykne a zaměří pozornost zase někam jinam. Třeba se s podobnou vervou vrhne do obsesivního boje s CO2. Nebo si najde něco jiného.

Není to covid, co ničil ekonomiku. Není to válka na Ukrajině, co ničí ekonomiku. Je to ztráta schopnosti většinové populace adaptovat se na stres a žít se stresem. Víte, přiměřený svalový stres v podobě cvičení vede k růstu svalů i svalové síly. Nepoužívané svaly atrofují. Přiměřený psychický stres v podobě nutnosti starat se o sebe vede k psychické síle a k růstu psychické odolnosti.

Zbytnělý sociální systém a „ochrana“ mladých před „znepokojivými“ obrázky, informacemi, situacemi, vedou ke ztrátě odolnosti celé populace, která se při stresových situacích hroutí a místo čelení situaci žádá ještě větší míru ochrany, například v podobě vyhlášení nouzového stavu. Není to pandemie, není to válka, co likviduje ekonomiku – jsou to státní opatření s nimi spojená, která jsou ovšem jen odpovědí na poptávku veřejnosti.

Až stres spojený s válkou odezní, veřejnost si najde novou obsesi, nový podnět, kterým dráždit svůj

ochablý limbický systém, který potřebuje podněty. A v rámci téhle nové obsese začne znovu volat po nějaké formě „ochrany“ – po novém nouzovém stavu, po dalších dávkách ze státního rozpočtu, po dalším pumpování peněz do ekonomiky.

A tak dál a dál a dál. Není to nepředvídatelné. A navazuje to na sebe jen zdánlivě, v realitě se to prolíná, to jen navenek se vždy pozornost zaměřuje jen na jednu záminku, proč svou svobodu omezit a proč fungování ekonomiky poškodit. A proto se z toho vzpamatovat nelze. Je to pomalá dekadence, která ještě zdaleka není za bodem zlomu.

V reakci na válečný konflikt ekonomové upozorňují, že ve spotřebním koši českých domácností se sejde zdražení energií a potravin, tedy položky, které – třeba na rozdíl od dovolené – škrtnout nelze. Už se objevily i úvahy, že vláda bude muset sáhnout k razantnější pomoci, než byla ta, kdy nedávno kvůli zdražení energií zvýšila příspěvek na bydlení. Myslíte, že k tomu dojde, nebo by si ti nejvíce postižení měli poradit v rámci stávajícího systému podpor?

Tato otázka vychází z chybného paradigmatu. To zní zhruba takto: Přišly dva průšvihy, covid a Ukrajina, a v důsledku toho, bohužel, zdražily potraviny a energie. Musíme teď vymyslet, jak z toho ven a jaká pomoc růst cen zastaví.

Takže ještě jednou: toto paradigma je úplně pomýlené.

Ani pandemie, ani válka sama o sobě nejsou nutnou příčinou inflace. Pokud by ekonomika byla ponechána sama sobě, nečelila by státním intervencím, kterým se bůhvíproč říká pomoc, nebyl by důvod k razantnímu růstu cen. Inflace je vyvolaná kombinací především dvou hlavních faktorů plus řady vedlejších.

I nejmenší finanční příspěvek velice pomáhá! Děkujeme!

CHCI PŘÍSPĚT

Co jsou ty hlavní faktory inflace, když to není pandemie ani válka na Ukrajině?

Hlavním faktorem je tisk peněz od roku 2008. Ano, kořeny inflace jsou až v roce 2008, doslovně! Po 13 nebo 14 let docházelo k uvolňování peněz do ekonomiky. Každý ekonom ví, že to musí vést k inflaci, liberálně levicoví blouznílci ale těchto 14 let ekonomy, kteří se odvážili říct pravdu, označovali za alarmisty a dezinformátory.

Druhým hlavním faktorem je chování států během pandemie, které bylo označováno jako pomoc. Došlo k zastavení výroby za současného navýšení tisku peněz; tedy zmenšilo se množství zboží, které lze koupit, ale zvýšil se objem peněz, kterými lze platit. Státy se tvářily, že to podpoří hospodářský růst. Iracionalita k výsledkům nevede, zastavení výroby růst nezpůsobuje. Inflace se však stává nevyhnutelnou.

Ptát se, jak může vláda manipulacemi s daněmi, s dotacemi, s přerozdělováním obecně a s regulacemi zastavit inflaci, je pouhým utvrzováním této iracionality. Máme málo výroby a zboží a

mnoho peněz v oběhu. Přesun peněz v oběhu od jedněch ke druhým nezpůsobí, že výrobků bude víc a peněz méně.

S inflací se nedá dělat nic kromě jedné věci: Zastavení uvolňování peněz do oběhu jak formou zadlužování vlád, tak formou tisku centrálních bank. A pak počkat, až inflace velmi pomalu odezní. Ale protože jsme peníze tiskli 14 let, inflace rychle odeznít stejně už nemůže, ani kdybychom se teď k tisku peněz postavili čelem.

Lze se v této době vůbec bavit o budoucí výši inflace, která bude v Česku zcela jinde, než se ještě před pár dny pro letošek předpokládalo, nebo o tom, kam až oslabí koruna, která by v případě pokračování války na Ukrajině mohla podle některých odhadů klesnout k 28 korunám za euro? Nebo jsou v tuto chvíli jakékoli prognózy zatíženy tolika neznámými, že je nelze brát za bernou minci?

Neznámých je mnoho, ale už teď je jasné, že aktuálně, v březnu, je inflace minimálně na 11 procentech. A ještě nekulminovala.

Automobilka Škoda Auto kvůli ruské invazi na Ukrajinu zastavuje veškeré své aktivity v Rusku. Přerušuje výrobu ve svých ruských závodech v Kaluze a v Nižním Novgorodu, zastavuje i export vozů do země, která byla pro ni v minulém roce druhým největším trhem na světě. V Česku nově omezuje výrobu kvůli chybějícím dílům, jejichž dodávky zajišťují subdodavatelé na Ukrajině. Co tyto problémy jejího hlavního tahouna způsobí české ekonomice?

Pochopitelně dopad bude velký. Největší český podnik prudce omezuje výrobu – co jiného čekat, než že hospodářský růst bude mizerný, tedy v tom lepším případě? V tom horším případě, pokud se situace ještě nějak víc zkomplikuje na nějaké další frontě, budeme zpět v recesi. Ale to se vážně odhaduje těžko.

K Ukrajině, která žádá bezodkladné přijetí do EU, se ve čtvrtek přidaly Gruzie a Moldavsko. Vedení těchto zemí se odvolává na článek 49 Smlouvy o Evropské unii, podle něhož může o členství v Unii požádat jakýkoli evropský stát, který uznává její společné hodnoty a zavazuje se k jejich podpoře. Měla by jim Evropská unie vyjít vstříc? Co by to pro ni samotnou znamenalo?

Ukrajina, Gruzie a Moldavsko pochopitelně spekulují na to, že pokud budou součástí Evropské unie, dostane se jim jakési ochrany. A pokud budou napadeny Ruskem, EU by jim přišla na pomoc. Považuji to za chybnou kalkulaci, nemyslím, že by hypotetické a nejspíš neprůchozí přijetí do EU tyto země ochránilo před invazí, naopak si myslím, že to riziko invaze ze strany Ruska zvyšuje.

Když půjdeme na samý začátek, zjistíme, že to byly právě hrátky s asociační dohodou na Ukrajině, co odstartovalo pnutí s Ruskem a vedlo to až k dnešní válce. Asociační dohoda a její následné odmítnutí Ukrajinou vedly k převratu na Majdanu. Převrat na Majdanu vedl k odtržení Krymu a východních částí Ukrajiny. Odtržení separatistických částí Ukrajiny vedlo k zabrání Krymu Ruskem a ke zvýšení aktivity Ruska na východě Ukrajiny. Směrování do té doby neutrální Ukrajiny do NATO a EU vyprovokovalo Rusko ke stále větší agresivitě. Západ táhl Ukrajinu na západ, Rusko ji táhlo na východ, Ukrajina sama moc nevěděla, co se sebou, protože byla národnostně smíšená a část obyvatelstva chtěla to a část zase ono.

Kdyby západ netáhl Ukrajinu tak moc na západ, ani Rusko by tolik nestupňovalo svou agresivitu. Původně víceméně neutrální Ukrajina, která byla dlouhodobě nárazníkovým pásmem mezi západem a východem, se v jednom bodě, kdy pnutí už přesáhlo únosnou míru, dostala do stavu, kdy se musela

rozhodnout – a rozhodla se pro západ. A Rusko v tu chvíli udeřilo.

Gruzie a Moldavsko jsou v podobné pozici jako Ukrajina. Dokud se budou tvářit víceméně neutrálně, nebude si jich pravděpodobně Moskva moc všímat. Pokud by se zapojily do západních struktur, mohlo by dojít k útoku na ně. Mimochodem, proto mám aktuálně největší obavu o Pobaltí.

Od začátku ruského útoku na Ukrajinu z této země uprchlo do zahraničí zhruba 1,5 milionu lidí. Nejvíce lidí odešlo do Polska, a to přes tři čtvrtě milionu. Do Moldavska 228 tisíc, do Rumunska 132 tisíc, do Maďarska 144 tisíc, na Slovensko přes 100 tisíc a do Česka 50 tisíc. Není jasné, jaký bude mechanismus podpory migrantů, zda hlavně přes národní rozpočty, a nakolik se do té pomoci zapojí unijní rozpočet. Jakou pomoc budou země východní a střední Evropy potřebovat, aby zvládly nejrychlejší takový exodus v tomto století?

Země střední a východní Evropy nepotřebují pomoc žádnou. Od koho by měly dostávat pomoc? Náš trh práce je zoufale napnutý a chybějí nám lidé. Mimochodem, to je jeden z důvodů, proč nemůžeme vyrábět víc a máme tak velký nesoulad mezi produkcí na jedné straně a množstvím peněz v oběhu na straně druhé. Příchozí pracovní sílu z Ukrajiny český pracovní trh nasákne jak suchá houba. Našemu pracovnímu trhu a tedy naší ekonomice to jen prospěje. Pokud ovšem vláda zase nevymyslí nějaké alotrie, jak to všechno pokazit, což je dost pravděpodobné.

Sledujte nás na Telegramu: t.me/cz24news

[ZDROJ](#)